

Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення

Графічні зображення при створенні матеріалів та інших дизайн-об'єктів

УДК 76

МОНОТИПІЯ ЯК РІЗНОВИД ГРАФІКИ

Студ. А.В. Деюн, гр. БДр5-16

Науковий керівник ст. викл. С.Г. Пашукова

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета дослідження полягає в визначенні ролі монотипії сьогодні в сучасному графічному дизайні. Для досягнення поставленої мети необхідно дослідити формування монотипії як окремої графічної техніки й визначити її вплив на становлення графіків-дизайнерів.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є монотипія як різновид графічної техніки. Предмет дослідження – роль монотипії в графічному дизайні.

Методи та засоби дослідження. В роботі використано порівняльно-історичний і системно-структурний метод – для характеристики теоретичних питань; конкретно-пошуковий – аналіз, синтез, узагальнення та систематизація історичних фактів – у ході вивчення розвитку монотипії як різновиду графіки.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Досліджено історичний процес становлення монотипії. Вперше визначений вплив монотипії на становлення графіка-дизайнера. Подальшого розвитку набув аналіз інструментів та видів монотипії.

Результати дослідження. Сам термін «монотипія» походить від грецьких слів «μυπος» – один й «τέρας» – відбиток й означає рисунок, що створюється шляхом нанесення рисунку фарбами на гладку поверхню (мідь, скло, цинк, органічне скло та ін.), яка не поглинає фарби, після нанесення рисунку на поверхню кладуть лист паперу, притискають й отримують відбиток [1]. Головне в техніці монотипії – те, що відбиток (рисунок) завжди виключно в одному екземплярі. Унікальність техніки монотипії зумовлена й тим, що навіть за умови притискання паперу ще раз, рисунок буде іншим.

Виникнення монотипії відноситься до початку XI ст., коли з'явилися відбитки китайської гравюри, що свідчить про перші спроби застосування цієї техніки. Розповсюдження монотипія отримала у XVII ст., хоча використовувалась як додатковий прийом, а не самостійна техніка. Помилково вважається, що засновник монотипії італійський художник й графік Джавані Бенедето Кастильоні (1610–1663/65), оскільки перші вдалі спроби належать голландському митцю Геркулесу Сергесу (1589–1638), який об'єднав кольорову монотипію з офортом й це зумовило початок використання монотипії як різновиду графіки [2].

Англійський митець У. Блейк створював монотипії як самостійні твори й застосовував цю техніку у більшості своїх гравюр (рис. 1). XIX ст. – розквіт монотипії, яка дістала широкого застосування на практиці, зокрема Г. Скородумовим, І. Селивановим та Е. Дега. Завдяки Е. Дега монотипія стає окремим видом графіки й починає з'являтися на виставках як окремий напрямок в мистецтві. Він оцінив можливості, які відкриває монотипія для графіка, створив більше 200 творів та провів безліч експериментів, завдяки яким вдосконалювались технічні засоби – використання прозорої дошки, пензля, палички, мастихіну [3].

В Японії О. Касиро використовує пластик, газети, картон, мотузку, гуму, листя дерев, вугілля, тканину та плавники риб.

В XIX – XX ст. кількість митців, що працюють в цій техніці зростає, монотипія поширюється на всі континенти. Однак, ключову роль в становленні техніки належить

викладачу Л. Антимонову, який, поєднав власний практичний досвід з зарубіжними напрацюваннями, запропонував термінологічний апарат, умовні позначення й розробив графічні технічні прийоми.

а

б

Рисунок 1. Приклади монотипії у творах: а) У. Блейк, монотипія, акварель, 1795 р.
б) Л. Антимонов, «Купальська ніч у лісі», флоротипія, 1988 р.

В монотипії можна виділити два основних види: 1) повне регулювання митцем зображення; 2) безконтрольна монотипія. За кольоровим рішенням монотипія поділяється на монохромну та поліхромну. Поліхромна монотипія є більш насиченою й виконується різними техніками та матеріалами (акварель, масло, гуаш, офсетні та типографічні фарби).

Засобами графічної виразності в монотипії лишаються класичні: лінія, штрих, пляма, фактура та колір, однак метод застосування суттєво відрізняється. Основою техніки є інструмент створення відбитку – естампу. Монотипія розрізняється за видом манери естампа: деотипія (використання голок, ворсу тощо); флоротипія (гілки, листя дерев); енергоінформаційна фрактальна монотипія тощо.

Монотипія є засобом стимулювання творчості в сучасному графічному дизайні та пошуком композиційних рішень. Для становлення дизайнерів-графіків важливо опанувати графічні техніки та навчитися експериментувати з різними матеріалами, інструментами й техніками.

Висновки. Велика кількість засобів й прийомів робить монотипію цінним методом для становлення дизайнерів-графіків, оскільки дозволяє експериментувати й створювати нові прийоми, отримувати своєрідні графічні фігури й кольорові рішення. Створення модульних композицій й виконання графічних зображень на основі випадкових монотипних рішень дозволяє графікам проектувати об'єкти різного рівня й опановувати графічні техніки як окремо, так і поєднуючи їх задля досягнення поставленої творчої мети.

Ключові слова. Монотипія, різновид графіки, флоротипія, деотипія, фрактальна монотипія.

ЛІТЕРАТУРА

1. Синицына Л.А. Методика формирования индивидуального стиля графического изображения у студентов, обучающихся проектированию объектов графического дизайна // Концепт. – 2015. – Спецвыпуск № 18. – ART 75261. – 0,31 п. л. – URL: <http://ekoncept.ru/2015/75261.htm>.
2. Антимонов Л.С. Методические указания к выполнению работ по композиции в технике монотипии. – Витебск, Ротапринт ВПИ, 1980. – 27 с.
3. Флекель М.И. От Маркантино Раймонди до Остроумовой-Лебедевой. Очерки по истории и технике репродукционной гравюры XVI–XX веков. – М., 1987.